

Δίκτυο Ναυτιλιακών Βιβλιοθηκών (ΔΙ.ΝΑΥ.ΒΙ.) : μια νέα συνεργία στο ναυτιλιακό χώρο

Παναγιώτα Δεδετζή¹, Χαρά Μπρίντζη², Κάτια Κρανώτου³, Σ. Καλλίγερος⁴, Σταυρούλα Κουρή⁵, Ανθή Κατσιρίκου⁶, Ελένη Α. Θανοπούλου⁷

¹Ίδρυμα Αικατερίνης Λασκαρίδη

²Ίδρυμα Ευγενίδου – Βιβλιοθήκη

³Ναυτικό Μουσείο Ελλάδος

⁴Επίκουρος Καθηγητής Σχολή Ναυτικών Δοκίμων

⁵Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο Κεντρική Βιβλιοθήκη

⁶Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Πειραιώς

⁷Καθηγήτρια, Τμήμα Ναυτιλίας και Επιχειρηματικών Υπηρεσιών, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Περίληψη

Η παρουσίαση επικεντρώνεται στη δημιουργία ενός νέου θεματικού δικτύου βιβλιοθηκών στην Ελλάδα, το οποίο περιλαμβάνει την πλειονότητα των οργανωμένων ναυτιλιακών συλλογών ανάμεσα σε ειδικές η / και Πανεπιστημιακές Βιβλιοθήκες: πρόκειται για το Δίκτυο Ναυτιλιακών Βιβλιοθηκών (ΔΙ.ΝΑΥ.ΒΙ.). Η ιδέα του Δικτύου γεννήθηκε πριν από μια δεκαετία περίπου, με την αρχική συνεργασία τριών βιβλιοθηκών με σημαντικές ναυτιλιακές συλλογές, συγκεκριμένα της Βιβλιοθήκης του Ιδρύματος Ευγενίδου, της Βιβλιοθήκης του Ιδρύματος Αικατερίνης Λασκαρίδη και της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Εποικοδομητικές συζητήσεις και το ενδιαφέρον των θεσμικών οργάνων των ανωτέρω οδήγησαν σε ένα πρώτο Μνημόνιο Συνεργασίας στο οποίο δηλωνόταν η πρόθεση επέκτασής του με την προσθήκη και άλλων Ιδρυμάτων και Βιβλιοθηκών συναφούς ναυτιλιακού περιεχομένου. Σήμερα, το δίκτυο έχει επεκταθεί και αποτελείται από 7 βιβλιοθήκες:

1. Ίδρυμα Αικατερίνης Λασκαρίδη,
2. Ίδρυμα Ευγενίδου – Βιβλιοθήκη,
3. Ναυτικό Μουσείο Ελλάδος,
4. Σχολή Ναυτικών Δοκίμων,
5. Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο,
6. Πανεπιστήμιο Πειραιά,
7. Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Οι εν λόγω βιβλιοθήκες, οι οποίες διαθέτουν σημαντικές ναυτιλιακές συλλογές, μοιράζονται το κοινό όραμα της βελτίωσης των υπηρεσιών τους προς το ερευνητικό δυναμικό και το ειδικό και γενικό αναγνωστικό κοινό και πραγματοποιούν συναντήσεις κάθε μήνα μέσω των εκπροσώπων τους, για τον συντονισμό των δράσεων του δικτύου.

Η παρουσίαση παρέχει μια σφαιρική εικόνα του οράματος, των αξιών και των κύριων στόχων, μέσα από τους οποίους διαφαίνεται η πρόθεση των βιβλιοθηκών του ΔΙ.ΝΑΥ.ΒΙ να συνεργαστούν. Οι στόχοι αυτοί είναι κυρίως

- i. διεύρυνση της διαθεσιμότητας των τίτλων στο κοινό των βιβλιοθηκών,
- ii. εξοικονόμηση πόρων μέσω μιας ορθολογικής στρατηγικής νέων προσκτήσεων,
- iii. αύξηση της αναγνωσιμότητας των ναυτιλιακών τους συλλογών και
- iv. μεγιστοποίηση της προβολής τους ως σημαντικών συλλογών σε θέματα θαλάσσιων μεταφορών, ένα βήμα που έχει ήδη ληφθεί μέσω του τρέχοντος σχεδιασμού μιας κοινής ιστοσελίδας της οποίας η δημοσιοποίηση αναμένεται σε σύντομο χρονικό διάστημα.

Στο παραπάνω πλαίσιο, συζητούμε σε αυτήν την παρουσίαση τον βραχυπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο προγραμματισμό, καθώς και τα δυνατά σημεία, τις αδυναμίες μας και τις προκλήσεις που προσφέρει αυτό το δίκτυο. Τέλος, παρατίθενται ορισμένες βέλτιστες πρακτικές και χαρακτηριστικά παραδείγματα από άλλες σχετικές πρωτοβουλίες.

Λέξεις-κλειδιά: Δίκτυο ναυτιλιακών βιβλιοθηκών, Συνεργασία βιβλιοθηκών, Κοινές συλλογές, Αξίες συνεργειών, Συνεργατική ιστοσελίδα

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η διάδοση της γνώσης και της μάθησης στη σημερινή ψηφιακή εποχή είναι διαδικασία απόλυτα ταυτισμένη με τις έννοιες της συνεργασίας και της αλληλεπίδρασης. Οι βιβλιοθήκες ως σημαντικοί διαχρονικοί πυλώνες διάχυσης και οργάνωσης της πρόσβασης στο απόθεμα της γνώσης δεν θα μπορούσαν να μην ακολουθήσουν την κυρίαρχη σύγχρονη τάση ανάπτυξης συνεργιών και δικτύων σε θεματικό, εθνικό ή περιφερειακό/διεθνές επίπεδο.

Οι πρώτες συνεργασίες μεταξύ βιβλιοθηκών εντοπίζονται χρονολογικά από τα μέσα του 17^{ου} αιώνα. Ιδιαίτερα στην τρέχουσα περίοδο όπου κάτω από την αισθητή έλλειψη οικονομικών πόρων, οι βιβλιοθήκες καλούνται να αξιολογούν και να δικαιολογούν κάθε δαπάνη που πραγματοποιούν, η λύση των συνεργασιών αποτελεί μονόδρομο για την επέκταση των υπηρεσιών τους με το λιγότερο δυνατό κόστος. Καμία βιβλιοθήκη δεν μπορεί πλέον να υπάρξει μόνη της όσο μεγάλη κι αν είναι ή όσο πλούσια συλλογή και αν διαθέτει (Horton and Pronevitz, 2015). Γι' αυτό το λόγο έχουν πλέον κυριαρχήσει οι συμπράξεις μεταξύ βιβλιοθηκών κάθε είδους σε διεθνές και σε εθνικό επίπεδο με κύριο γνώρισμα την ποικιλομορφία σχετικά με τον αριθμό, το χαρακτήρα των βιβλιοθηκών που συμμετέχουν αλλά και τα θεματικά πεδία που καλύπτουν.

Στην Ελλάδα των τελευταίων ετών, με πρωταγωνιστή την οικονομική αστάθεια και τη δημοσιονομική κρίση, τα δίκτυα και τα συνεργατικά σχήματα αποτελούν ιδανική επιλογή για την εξοικονόμηση πόρων κάθε είδους. Η απρόσκοπτη ανάπτυξη των τεχνολογιών, η κυριαρχία του διαδικτύου και οι συνεχώς αυξανόμενες ανάγκες για πρόσβαση του κοινού των βιβλιοθηκών, γενικού ή εξειδικευμένου στην πληροφορία, κατευθύνουν τις βιβλιοθήκες στην ανάπτυξη συνεργατικών σχημάτων και δικτύων, ώστε να εξασφαλίσουν τη βελτίωση των υπηρεσιών τους, την ανταλλαγή τεχνογνωσίας, την εφαρμογή κοινών πρακτικών και ενδεχομένως την εύρεση κοινής χρηματοδότησης και τη δημιουργία κοινών καταλόγων (Σεμερτζάκη, 2008).

Συνεργασίες μεταξύ δημόσιων, ακαδημαϊκών ή δημοτικών βιβλιοθηκών, αλλά και δίκτυα μεταξύ βιβλιοθηκών κρατικού φορέα και βιβλιοθηκών ιδιωτικών ιδρυμάτων είναι φαινόμενα που συναντούμε πλέον συχνά. Παρόμοια θεματικά συνεργατικά σχήματα συνιστούν μια σύγχρονη μορφή κοινοπραξίας, καθώς το κοινό αντικείμενο το οποίο πραγματεύονται τα συμμετέχοντα μέλη, συντελεί στην ανάπτυξη και στον σχεδιασμό κοινών δράσεων.

Στον διεθνή χώρο των θαλάσσιων μεταφορών και της ναυτιλίας έχουν δημιουργηθεί αρκετές σημαντικές συνεργασίες και δίκτυα. Χαρακτηριστικά παραδείγματα στον τομέα της

πληροφόρησης αποτελούν εθνικά δίκτυα όπως η Ένωση Ναυτικών και Ναυτιλιακών Βιβλιοθηκών και Αρχείων (Naval and Maritime Libraries and Archives Group), ένα μη κερδοσκοπικό δίκτυο οργανισμών στο οποίο συμμετέχουν μουσεία, δημόσιες βιβλιοθήκες, ακαδημαϊκά ιδρύματα και κυβερνητικοί και εμπορικοί οργανισμοί με κύριο στόχο τη διαχείριση, τήρηση και διάδοση συλλογών βιβλιοθηκών αλλά και αρχείων που αφορούν τη ναυτική και θαλάσσια ιστορία στο Ηνωμένο Βασίλειο (The Society for Nautical Research, 2014).

Μια ακόμη διακεκριμένη συνεργασία στον ναυτιλιακό χώρο σε παγκόσμιο επίπεδο εδώ και 43 έτη (από το 1975), αποτελεί η Διεθνής Ένωση Βιβλιοθηκών και Κέντρων Πληροφόρησης Υδατικών και Θαλάσσιων Επιστημών (International Association of Aquatic and Marine Science Libraries and Information Centers – IAMS LIC), η οποία καλύπτει όλους τους τομείς και κλάδους των υδατικών και θαλάσσιων επιστημών παρέχοντας έναν διαδικτυακό ιστότοπο (forum) ανταλλαγής και διερεύνησης ιδεών και ζητημάτων αμοιβαίου ενδιαφέροντος μεταξύ των μελών που συμμετέχουν (IAMS LIC, 2018α).

Αδιαμφισβήτητο γεγονός αποτελεί η κυριαρχία της ελληνικής ναυτιλίας στον παγκόσμιο ναυτιλιακό στοίβο καθώς είναι εκείνη που πάντα πρωταγωνιστεί, υιοθετώντας καινοτόμες ιδέες και πρακτικές εξασφαλίζοντας την παροχή ποιοτικών ναυτιλιακών υπηρεσιών (Ναυτικά Χρονικά, 2018). Η επικράτηση της στο πέρασμα των χρόνων έχει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία πλούσιας ναυτιλιακής κληρονομιάς που αποτυπώνεται μέσα από πολυάριθμα τεχνικά και επιστημονικά βιβλία της ναυτικής επιστήμης, αλλά και μέσα από συλλογές ανεκτίμητης ιστορικής και πολιτιστικής αξίας, καθώς καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα της παγκόσμιας αλλά κυρίως της ελληνικής ναυτικής ιστορίας.

2. ΔΙΚΤΥΟ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ ΔΙ.ΝΑΥ.ΒΙ (MarLiNet)

Η συγκέντρωση όλου αυτού του ναυτιλιακού πλούτου της χώρας μας, όπως επίσης και η προβολή και διάδοση του θα πρέπει να αποτελεί προτεραιότητα κάθε οργανισμού και βιβλιοθήκης που πραγματεύεται ναυτιλιακά θέματα.

Στα πλαίσια αυτής της επιτακτικής ανάγκης ανάδειξης της ναυτικής και ναυτιλιακής πολιτιστικής μας κληρονομιάς, γεννήθηκε η ιδέα συνεργασίας μεταξύ βιβλιοθηκών που διαθέτουν συλλογές οι οποίες αφορούν τη ναυτιλία, τις ναυτικές επιστήμες και γενικότερα τις θαλάσσιες μεταφορές. Συγκεκριμένα πριν από μια δεκαετία περίπου, τρεις βιβλιοθήκες με σημαντικές ναυτιλιακές συλλογές, η Βιβλιοθήκη του Ιδρύματος Ευγενίδου, η Βιβλιοθήκη του Ιδρύματος Αικατερίνης Λασκαρίδη και η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Αιγαίου ξεκίνησαν αρχικά τη συνεργασία τους με εποικοδομητικές συζητήσεις και ανταλλαγή απόψεων. Αυτός ο

πρώτος ιδεοκαταιγισμός σε συνδυασμό με το ενδιαφέρον εκ μέρους των θεσμικών οργάνων των ιδρυμάτων αυτών για σύμπραξη οδήγησαν σε ένα πρώτο Μνημόνιο Συνεργασίας (Τρίγωνο Ναυτιλιακών Βιβλιοθηκών) το 2010 στο οποίο δηλωνόταν η πρόθεση επέκτασής του με την προσθήκη και άλλων Ιδρυμάτων και Βιβλιοθηκών συναφούς ναυτιλιακού περιεχομένου.

Η πρόθεση έγινε πράξη και με την ομόφωνη προσθήκη νέων μελών δημιουργήθηκε στις αρχές του τρέχοντος έτους (2018) το θεματικό δίκτυο βιβλιοθηκών στην Ελλάδα, το Δίκτυο Ναυτιλιακών Βιβλιοθηκών – ΔΙ.ΝΑΥ.ΒΙ. (Maritime Libraries Network – MarLiNet) στο οποίο συμμετέχουν συνολικά 7 μέλη συμπεριλαμβανομένων των ιδρυτικών μελών. Αναλυτικά, το ΔΙ.ΝΑΥ.ΒΙ. απαρτίζεται από τον συγκερασμό ειδικών και πανεπιστημιακών βιβλιοθηκών καθώς συμμετέχουν οι αντίστοιχες βιβλιοθήκες των ακόλουθων οργανισμών:

1. Ίδρυμα Αικατερίνης Λασκαρίδη,
2. Ίδρυμα Ευγενίδου,
3. Ναυτικό Μουσείο Ελλάδος,
4. Σχολή Ναυτικών Δοκίμων,
5. Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο,
6. Πανεπιστήμιο Πειραιά,
7. Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Οι βιβλιοθήκες – μέλη του ΔΙ.ΝΑΥ.ΒΙ οι οποίες διαθέτουν σημαντικές ναυτιλιακές συλλογές, μοιράζονται το κοινό όραμα της βελτίωσης των υπηρεσιών τους και των συλλογών τους μέσω της ανάκτησης και της κοινής χρήσης δεδομένων προς τους ερευνητικό και γενικό αναγνωστικό κοινό τους. Για τον σκοπό αυτό πραγματοποιούνται πλέον τακτικά μηνιαίες συναντήσεις μέσω εκπροσώπων τους, για τον συντονισμό των δράσεων του δικτύου.

Βασική επιδίωξη του Δικτύου δεν είναι να αποτελέσει ένα ακόμη ψηφιακό αποθετήριο με εξειδίκευση στα ναυτιλιακά θέματα, αλλά μέσω μιας ενεργής πλατφόρμας - που ήδη με το συγκερασμό των διαθέσιμων δεδομένων που σύντομα θα αρχίσει να πραγματοποιείται μέσω ερευνητικής υποδομής των συμμετεχόντων ΑΕΙ - να συμβάλει στη λειτουργία σε εθνικό αλλά και διεθνές επίπεδο μιας ελκυστικής ενιαίας πύλης πληροφόρησης με σκοπό την εγγύτερη αλληλεπίδραση και την άμεση τροφοδότηση της πληροφορίας ανάμεσα σε ακαδημαϊκές, επιστημονικές και επαγγελματικές κοινότητες στον τομέα των τεκμηρίων θαλάσσιων μεταφορών, ενισχύοντας την ενημερότητα σχετικά με τις εξελίξεις στην έρευνα και τις καινοτομίες στον ναυτικό και ναυτιλιακό τομέα.

Ο κοινός ιστότοπος - εκτός από την πρόσβαση και ενδεχομένως στο μέλλον και τη διάθεση ενός ενιαίου ηλεκτρονικού καταλόγου για αναζήτηση σε όλες τις συλλογές των επιμέρους βιβλιοθηκών-μελών του Δικτύου, φιλοδοξεί να αποτελέσει και έναν ηλεκτρονικό χώρο συζητήσεων και ανταλλαγής ιδεών, ενημέρωσης νέων πεπραγμένων και δράσεων στον ναυτιλιακό τομέα, πληροφόρησης σχετικών εκδηλώσεων, συνεδρίων και σεμιναρίων και διασύνδεσης με την σχεδιαζόμενη ηλεκτρονική ερευνητική υποδομή της χώρας στα θέματα των μεταφορών με προεξάρχουσα τη ναυτιλία και την ναυτική πολιτιστική κληρονομιά.

Οι επιμέρους στόχοι του ΔΙ.ΝΑΥ.ΒΙ. αφορούν κυρίως τη διεύρυνση της διαθεσιμότητας του υλικού στους χρήστες και χρήστριες με την παράλληλη εξοικονόμηση πόρων μέσω μιας ορθολογικής στρατηγικής προσκτήσεων νέων τίτλων, την αύξηση της αναγνωσιμότητας των ναυτιλιακών του συλλογών και την μεγιστοποίηση της προβολής του ως πηγή σημαντικών συλλογών σε θέματα θαλάσσιων μεταφορών και ναυτιλίας, βήμα που έχει ήδη δρομολογηθεί μέσω του τρέχοντος σχεδιασμού της κοινής ιστοσελίδας.

3. ΠΡΩΤΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

Στους εννέα μήνες της ενεργής δράσης του Δικτύου στην πλήρη σημερινή μορφή του έχουν ήδη πραγματοποιηθεί ορισμένες δραστηριότητες και έχει ξεκινήσει ο σχεδιασμός άλλων. Συγκεκριμένα το ΔΙ.ΝΑΥ.ΒΙ. πραγματοποίησε την πρώτη του παρουσίαση στο 10ο Διεθνές Συνέδριο για τις Ποιοτικές και Ποσοτικές Μεθόδους Βιβλιοθηκών (Qualitative and Quantitative Methods in Libraries International Conference – QQML) που πραγματοποιήθηκε στα Χανιά τον Μάιο του 2018. Επιπρόσθετα έχει ήδη ξεκινήσει η δημιουργία ενός ενιαίου κοινού καταλόγου με την καταγραφή από τα μέλη του Δικτύου των θεματικών πεδίων και κατηγοριών που καλύπτουν σε θέματα ναυτιλίας ώστε σε επόμενο βήμα να εξεταστεί η ενοποίηση των επιμέρους συλλογών είτε αυτόνομα, είτε μέσω της αξιοποίησης του ΖΕΦΥΡΟΣ με δημιουργία υποκαταλόγου. Παράλληλα ξεκίνησε ο σχεδιασμός και η κατασκευή της νέας κοινής ιστοσελίδας - για την οποία έγινε ήδη συνοπτική αναφορά - και η οποία βρίσκεται στο τελικό στάδιο εμπλουτισμού των σχετικών πληροφοριών και πηγών για την προσεχή δημοσιοποίηση της.

Κατά τη διάρκεια της συνέργιας αυτής μεταξύ των μελών – βιβλιοθηκών έχουν σχεδιαστεί και ληφθεί αποφάσεις για κάποιες μελλοντικές βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες δράσεις. Συγκεκριμένα η επίσημη παρουσίαση του ΔΙ.ΝΑΥ.ΒΙ έχει δρομολογηθεί να λάβει χώρα σε προγραμματιζόμενη ημερίδα στο Ναυτικό Επιμελητήριο της Ελλάδος το Νοέμβριο του 2018. Στη διάρκεια της, μετά από τις ομιλίες των επισήμων εκπροσώπων των μελών του Δικτύου θα γίνει παρουσίαση των επιμέρους βιβλιοθηκών με σχετική αναφορά των στόχων και της δυναμικής του Δικτύου αλλά και με κύρια επιδίωξη την πραγματοποίηση σχετικής συζήτησης

σχετικά με τις ανάγκες και τις προσδοκίες της Ναυτιλιακής Κοινότητας από το Δίκτυο. Κατά τη διάρκεια της ημερίδας θα διανεμηθεί σχετικό ερωτηματολόγιο σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή στα παρευρισκόμενα μέλη και εκπρόσωπους του Ναυτιλιακού κόσμου, ώστε να καταγραφούν σε ένα πρώτο συμβουλευτικό στάδιο οι επιμέρους ανάγκες και προσδοκίες τους από τη λειτουργία του Δικτύου.

Ένα σύγχρονο συνεργατικό δίκτυο οφείλει να ανακαλύπτει και να εντοπίζει όλες εκείνες τις δράσεις που αναπτύσσονται και συνάδουν με το όραμα και τους στόχους του. Στα πλαίσια αυτής της κατεύθυνσης το ΔΙ.ΝΑΥ.ΒΙ. προτίθεται να συμμετέχει ενεργά στην ψηφιακή πλατφόρμα της Ιστορικής Κληρονομιάς των Θαλάσσιων Μεταφορών και της Ναυτιλίας της χώρας μας που ανέλαβε να υλοποιήσει το Πανεπιστήμιο Αιγαίου με τη συνεργασία 19 Ακαδημαϊκών και ερευνητικών Ιδρυμάτων και φορέων της χώρας ανάμεσα στα οποία το Εθνικό Μετσόβειο, Πολυτεχνείο και το Πανεπιστήμιο Πειραιώς εκ των μελών του ΔΙ.ΝΑΥ.ΒΙ και την υποστήριξη άλλων μελών εκ των συμμετεχόντων Ιδρυμάτων του Δικτύου. Η συγκεκριμένη πλατφόρμα θα παρέχει πρόσβαση σε συλλογές βιβλιογραφικού υλικού, σε ψηφιοποιημένα ιστορικά τεκμήρια βιβλιοθηκών, αρχείων, Ιδρυμάτων και δικτύωση μέσω πρόσβασης στο δίκτυο συνεργαζόμενων ναυτιλιακών Βιβλιοθηκών. Έτσι, στο πλαίσιο της προγραμματιζόμενης συλλογής στοιχείων για τις προσδοκίες της ναυτιλιακής κοινότητας από το Δίκτυο στην εκδήλωση στο ΝΕΕ θα πραγματοποιηθεί σύσκεψη και ανταλλαγή απόψεων με εκπροσώπους φορέων ώστε να αξιοποιηθούν οι συνέργειες Δικτύου και της σχεδιαζόμενης εθνικής ερευνητικής υποδομής στον τομέα των μεταφορών και της ναυτιλίας με τον βέλτιστο τρόπο.

Για το επόμενο έτος και συγκεκριμένα τον Σεπτέμβριο του 2019 το ΔΙ.ΝΑΥ.ΒΙ. σχεδιάζει επίσης την οργάνωση ενός θερινού σχολείου στα πλαίσια της σχετικής δράσης του Πανεπιστημίου Αιγαίου με προγράμματα πληροφοριακής παιδείας εξειδικευμένα σε θέματα ναυτικών και ναυτιλιακών επιστημών. Τα σχολεία θα απευθύνονται σε βιβλιοθηκονόμους, φοιτητές και φοιτήτριες αλλά και επαγγελματίες και ερευνητές/τριες της ναυτιλίας. Έχει ξεκινήσει προετοιμασία για την αναζήτηση βιβλιογραφίας, σχετικών θεματικών πηγών πληροφόρησης αλλά και διεθνών πρακτικών.

Στους μακροπρόθεσμους στόχους του ΔΙ.ΝΑΥ.ΒΙ. είναι η συλλογική προσπάθεια δημιουργίας Θησαυρού ναυτιλιακών όρων. Ο Θησαυρός θα δημιουργηθεί με βάση τα διεθνή πρότυπα, και συγκεκριμένα την αντίστοιχη μετάφρασή τους από τον Ελληνικό Οργανισμό Τυποποίησης (ΕΛΟΤ).

Η διαρκής ενημέρωση στις καλύτερες δυνατές πρακτικές σε θέματα συνεργιών και κοινοπραξιών με εξειδίκευση στον ναυτιλιακό τομέα, αποτελεί βασική επιδίωξη του Δικτύου

έτσι ώστε να ακολουθεί τις σύγχρονες τάσεις και εξελίξεις σχετικά με τα εργαλεία και τις υπηρεσίες αναζήτησης και προβολής των συλλογών που εφαρμόζονται στον ευρύτερο διεθνή χώρο.

4. ΤΑΣΕΙΣ ΣΤΗ ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΚΤΥΟ

Συνεργατικά σχήματα και δίκτυα με μεγάλο αριθμό μελών, κυρίως διεθνή αλλά και εθνικά αναπτύσσουν ποικίλες δράσεις και ενέργειες. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η Διεθνής Ένωση Βιβλιοθηκών και Κέντρων Πληροφόρησης Υδατικών και Θαλάσσιων Επιστημών (International Association of Aquatic and Marine Science Libraries and Information Centers – IAMSLIC), που οργανώνει διάφορα συνέδρια διεθνή και περιφερειακά στα οποία πραγματοποιούνται συναντήσεις, εργαστήρια, παρουσιάσεις και εκπαιδευτικά σεμινάρια. Επίσης χορηγούν και υποτροφίες για την υποστήριξη μετακινήσεων και τη χρηματοδότηση δράσεων που αφορούν την καταγραφή, ανάκτηση και διάδοση γνώσεων και πληροφοριών σε όλες τις πτυχές της θαλάσσιας επιστήμης και των συναφών τους κλάδων (IAMSLIC, 2018β)

Οι περισσότερες μεγάλες κοινοπραξίες βιβλιοθηκών και πολλά θεματικά συνεργατικά σχήματα που δραστηριοποιούνται στον διεθνή χώρο, έχουν ακολουθήσει τη ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας και έχουν καλύψει τις τεχνολογικές τους ανάγκες με διάφορα εργαλεία και πηγές που κατακλύζουν την ευρύτερη αγορά. Συγκεκριμένα οι περισσότερες συνεργίες χρησιμοποιούν προγράμματα ανταλλαγής και διαμοιρασμού πόρων και μια κοινή ηλεκτρονική βάση δεδομένων των επιμέρους μελών που τους επιτρέπει να πραγματοποιούν και ηλεκτρονική ψηφοφορία. Συνήθως πρακτική αποτελούν επίσης και τα κοινόχρηστα αποθετήρια μεταξύ των συνεργαζόμενων οργανισμών και βιβλιοθηκών τα οποία συγκεντρώνονται όλα μαζί σε μηχανές αναζήτησης προσφέροντας ανοιχτή πρόσβαση σε ένα σημαντικό και αυξανόμενο σύνολο εγγράφων πλήρους κειμένου.

Η έκδοση ηλεκτρονικών ενημερωτικών δελτίων (newsletters) επικρατούν σχεδόν σε όλες τις ιστοσελίδες των συνεργατικών δικτύων καθώς και φυλλάδια μελών, αλλά και διάφορα ιστολόγια (blogs) και ηλεκτρονικοί χώροι συζητήσεων (forums), τα οποία ουσιαστικά έχουν αντικαταστήσει τα ηλεκτρονικά δελτία.

Η τελευταία τάση στον τομέα της τεχνολογίας όχι μόνο στον χώρο των βιβλιοθηκών αλλά και στον τομέα της εκπαίδευσης είναι το λεγόμενο Web 2.0 που ουσιαστικά είναι μια γενιά νέων υπηρεσιών που υπόσχεται την έναρξη μιας νέας εποχής στην εξέλιξη του Διαδικτύου. Στην πράξη πρόκειται για μια σειρά από ποικίλα εργαλεία που παρέχουν μια διαδραστική και συνεργατική χρήση του Διαδικτύου. Τέτοια εργαλεία είναι τα ιστολόγια (blogs), οι συνεργατικές ιστοσελίδες (wikis) και οι διαδικτυακές ραδιοφωνικές μεταδόσεις (podcasting).

Επίσης τα κοινωνικά δίκτυα και η συνεργατική διαχείριση ετικετών ή συνεργατική σήμανση (folksonomy) αποτελούν μέρη αυτής της τεχνολογικής εξέλιξης. Αυτή η τάση εμφανίζεται τα τελευταία χρόνια και στον χώρο των βιβλιοθηκών και ονομάζεται Library 2.0 (Kaiser, 2012).

Μια εξίσου κυρίαρχη τάση των τελευταίων ετών είναι η χρήση της Εικονικής Πραγματικότητας (Virtual Reality) και Επαυξημένης Πραγματικότητας (Augmented Reality) που εμφανίζονται και εφαρμόζονται και στις βιβλιοθήκες. Οι βιβλιοθήκες χρησιμοποιούν ολοένα και περισσότερο τις τεχνολογίες VR και AR για την παροχή υπηρεσιών και το έτος 2018 είναι ορόσημο για την χρήση της εικονικής πραγματικότητας. Η Εικονική Πραγματικότητα (VR) περιλαμβάνει τη χρήση τρισδιάστατων γραφικών (3D graphics) και προηγμένων αλληλεπιδράσεων προκειμένου ο χρήστης ή επισκέπτης της βιβλιοθήκης να εισχωρήσει σε ένα προσομοιωμένο περιβάλλον. Η Επαυξημένη Πραγματικότητα (AR) ουσιαστικά είναι από τεχνική άποψη, ένας συνδυασμός εικονικής και πραγματικής πραγματικότητας. Με τα κατάλληλα εργαλεία που θα εφαρμόζουν τη χρήση Επαυξημένης Πραγματικότητας ο χρήστης θα μπορεί να αναζητά και να τοποθετεί τα ψηφιακά αντικείμενα εκεί που φαίνονται. Με την Επαυξημένη Πραγματικότητα (VR) οι βιβλιοθηκονόμοι μπορούν να δημιουργήσουν εκπαιδευτικά προγράμματα για τους χρήστες τους. Ακόμη θα μπορούν να δημιουργήσουν θεματικά οργανωμένα προγράμματα που να σχετίζονται με συγκεκριμένα θέματα και γεγονότα (Oyelude, 2018).

Ένα σύγχρονο συνεργατικό σχήμα, οφείλει να ακολουθεί και να υιοθετεί νέες πρακτικές και εργαλεία που εφαρμόζονται και κυριαρχούν στον διεθνή χώρο των βιβλιοθηκών. Κάποιες από τις δράσεις που προαναφέρθηκαν το Δίκτυο μας έχει ξεκινήσει ήδη να τις εφαρμόζει, όπως η συνεργατική ιστοσελίδα (wiki), που όπως αναφέρθηκε δεν θα λειτουργεί απλά ως ένας κοινός ηλεκτρονικός κατάλογος ή ένα αποθετήριο, αλλά θα αποτελεί ένα κοινό χώρο ανταλλαγής απόψεων, ιδεών και πεπραγμένων που λαβαίνουν χώρα στο πεδίο της ναυτικής επιστήμης, της ναυτιλίας και των θαλάσσιων μεταφορών.

Οι τελευταίες τάσεις της Εικονικής και Επαυξημένης Πραγματικότητας και γενικά η χρήση του εικονικού περιβάλλοντος είναι πρακτικές που κυριαρχούν και θα συνεχίζουν να πρωταγωνιστούν σε όλους τους κλάδους τα επόμενα χρόνια. Το ΔΙ.NAY.BI. είναι ένα δίκτυο ζωντανό που θα ενημερώνεται και θα ακολουθεί τα νέα δεδομένα της τεχνολογίας και της εποχής μας, σε συνδυασμό με την υπάρχουσα διαθεσιμότητα σε πόρους και πηγές. Θεωρείται δεδομένη η αναζήτηση των καλύτερων πρακτικών και η εφαρμογή τους σύμφωνα πάντα με γνώμονα την κάλυψη των αναγκών των χρηστών μας και την προβολή και διάδοση της ναυτικής και ναυτιλιακής μας κληρονομιάς.

Βιβλιογραφία

- Horton, V. & Pronevitz, G. (2015). *Library consortia : models for collaboration and sustainability*. Massachusetts: Massachusetts Library System.
- IAMSLIC, (2018α). *About IAMSLIC*. Διαθέσιμο σε: <http://www.iamslc.org/> (Ανακτήθηκε 25 Σεπτεμβρίου, 2018α).
- IAMSLIC, (2018β). *Grants*. Διαθέσιμο σε: <http://www.iamslc.org/activities/grants> (Ανακτήθηκε 28 Σεπτεμβρίου, 2018).
- Kaiser, R. (2012). *Library success with web 2.0 services*. Berlin: Simon Verlag fur Bibliothekswissen.
- Oyeloude, A. (2018). Virtual reality (VR) and augmented reality (AR) in libraries and museums. *Library Hi Tech News* 35, (5). Διαθέσιμο σε: <https://www.emeraldinsight.com/doi/full/10.1108/LHTN-04-2018-0023> (Ανακτήθηκε 28 Σεπτεμβρίου 2018).
- The Society for Nautical Research, (2014). *Naval and Maritime Libraries and Archives Group*. Διαθέσιμο σε: <https://snr.org.uk/news/naval-maritime-libraries-archives-group/> (Ανακτήθηκε 24 Σεπτεμβρίου, 2018).
- Ναυτικά Χρονικά, (2018). *Παγκόσμια Ημέρα Ναυτιλίας: Η Ελλάδα στην κορυφή*. Διαθέσιμο σε: <https://www.naftikachronika.gr/2018/09/27/pagkosmia-imer-naftilias-i-ellada-stin-koryfi/> (Ανακτήθηκε 28 Σεπτεμβρίου, 2018).
- Σεμερτζάκη, Ε. (Ιανουάριος 2008). Η έννοια της συνεργασίας και η συμβολή της στην ανάπτυξη βιβλιοθηκών. *ΛΥΚΗΘΟΣ*. Διαθέσιμο σε: <https://lekythos.library.ucy.ac.cy/bitstream/handle/10797/11773/sin008a.pdf?sequence=2> (Ανακτήθηκε 21 Σεπτεμβρίου, 2018).